

YAZILI ANLATIM BECERİLERİ BAKIMINDAN KÖY VE KENT BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DURUMU*

Arş. Gör. Kemalettin DENİZ**

Özet

Bu araştırmada, köyde ve kentte yaşayan ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım beceri düzeylerinin tespiti ve ortaya çıkan durumun buralarda yaşamayla ilgili bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırma 1999-2000 eğitim öğretim yılında Çanakkale ili merkez ilçeye bağlı köylerde sekiz ve kent merkezinde dört ilköğretim okulunda 400 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Yazılı anlatım beceri düzeylerini tespit etmek için öğrencilere yazılı anlatım çalışması yaptırılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde “t” testinden yararlanılmıştır.

Bulgulardan hareketle ortaya şu sonuç çıkmıştır: Köy ve kent öğrencileri arasında yazılı anlatım becerisi bakımından kent lehine anlamlı düzeyde bir başarı farkı vardır. Bunda yaşanan yerin öğrenciye ve ailesine sunduğu çeşitli sosyo-ekonomik ve kültürel durumları etkilidir.

Anahtar sözcükler: Türkçe eğitimi, yazılı anlatım, yazılı anlatım becerisi, köy ve kent, sosyo-ekonomik düzey.

GİRİŞ

Dünyada birçok şekilde kendini gösteren ikili yapı sorunu, ülkemizde de köy ve kent şeklinde belirginleşmektedir. Cumhuriyet ile birlikte pek çok alanda görülen gelişme ve değişimlerden biri de sosyoekonomik gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan hızlı kentleşmedir. Cumhu-

* Bu makale, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2000 yılında Prof. Dr. Alemdar YALÇIN danışmanlığında yapılan yüksek lisans tezinden hareketle hazırlanmıştır.

** Arş.Gör., Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
e-posta: kdeniz@gazi.edu.tr

riyet'in ilk yıllarında ağırlıklı olan köy nüfusu oranı bugün % 35 seviyelerine inmiştir. Kentleşmede görülen hızlı gelişme ve köy nüfusunun azalması, eğitim öğretimde okul ve öğretmen ihtiyacı gibi alanlarda da etkili olmuştur.

Köy ve kentin kendine özgü yaşam şekli, buralarda yaşayan insanların sosyoekonomik düzeyleri ve eğitim öğretim hizmetlerinden yararlanabilme imkânları arasında farklar vardır. Bu fark, kent lehine gün geçtikçe artmaktadır. Belirtilen sebeplerden dolayı eğitim öğretimde ortaya çıkan farklılıkların giderilmesi, demokratik toplumun bir gereği olarak bütün fertlere eşit eğitim öğretim imkânlarının sağlanması gerekir.

Bireyin yaşadığı ekolojik çevre ile doğduğu ve içinde yetiştiği aile ortamı kişiye ait özelliklerin oluşmasını büyük ölçüde etkiler. Yerleşim yeri, konut, ulaşım, eğitim, sağlık, eğlenme imkânları, kamu hizmetleri vb. çevresel koşullar ile ailenin sosyoekonomik yapısı, kazanç biçimi, komşuluk ilişkileri, aile içi ilişkiler, aile üyelerinin rol fonksiyonlarını yerine getirme biçimleri gibi öğeler içeren çevre ve aile ortamı, bireyin kişilik özelliklerini, çevresiyle iletişim kurma becerilerini etkilemektedir (Kut, Koşar 1989: 19).

Eğitim harcamaları, öğretmen dağılımı, araç gereç imkânları vb. durumlar, bölgelere ve okullara göre öteden beri büyük farklılıklar göstermektedir. Bu durum, öğrenci başarısını etkilemektedir (Mihçioğlu 1980: 46).

İletişim çağı olarak adlandırılan günümüzde insanların birbirleriyle bağlantı kurma imkânları ve zorunluluğu artmıştır. Toplum içinde yaşama, diğer insanlarla sürekli iletişimde olmayı gerektirir. İletişim kurulacak saha, yaşanılan aile çevresi, mahalle, köy, kasaba, ilçe, il, bölge, ülke ve bütün dünyayı kapsayacak şekilde genişlemiştir. Bu sebeple bütün fertlere, bu geniş çevreyle sağlıklı bir iletişim kurmayı sağlayacak dil becerisi kazandırmak gerekliliği ortaya çıkmıştır. Artık günümüzde topluma dil öğretimi, modern toplumun yapı taşı olarak kabul edilmektedir.

Demokratik düzeni bir yaşayış tarzı olarak seçmiş olan toplumlarda, toplum fertlerinin birtakım hak ve sorumlulukları vardır. Toplumun bütün fertlerinin kendilerine verilmiş olan sorumlulukları yerine getirmeleri ve haklarını eksiksiz olarak kullanabilmeleri için dil eğitimi ve öğretiminin mutlaka başarılı bir şekilde uygulanması gerekmektedir (Yalçın 2002: 14). Toplu taşıma araçlarından yararlanabilmekten bir dilekçe yazabilmeye; günümüz haberleşme araçlarını kullanabilmekten ülke parlamentosunda bir konuşma yapabilmeye kadar bütün hak ve sorumlulukların yerine getirilmesi, ancak iyi bir dil eğitimiyle sağlanabilir. Aksi takdirde haklarını talep edip sorumluluklarını yerine getiremeyen bir insan

başkasına bağlı kalır ve demokratik toplumun gereği olan eşit haklara sahip bir fert olamaz.

Modern ve demokratik bir toplumun bütün fertlerine sağlayacağı en önemli hizmet, onları etkili bir iletişime sahip; okuduğunu ve dinlediğini doğru anlayabilen; konuştuğu ve yazdığı açık, anlaşılır ve yanlış anlamalara sebebiyet vermeyen; duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen bir duruma getirmektir (Küçük 1998: 5).

Türk eğitim sisteminde standart dil eğitimi ve dil becerilerinin kazandırılması, ana dili eğitimini temel alan Türkçe derslerine verilmiştir (Sever 1995: 2). Bir program işi olan ana dili eğitiminin temel hedefi, dil becerileri olarak adlandırılan *okuma, dinleme, konuşma ve yazma* gücünü geliştirmektir.

Çocuk, ana dilini önce aile ve çevresinden edinir. Farkında olmadan dil becerilerini kazanır. Çeşitli sosyoekonomik çevrelerde yetişen çocukların dil düzeylerinde farklılıklar oluşur. İlköğretim döneminde okul, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda dil öğrenimini önce bir sistem içine sokar ve yavaş yavaş öğrencilere dilin kurallarını sezdirir; onların, dillerini bu kurallara uygun olarak kullanmalarında bir bilince varmalarını sağlar (MEB İlköğretim Programı 1995: 59).

Genel olarak eğitimde ve özel olarak da dil eğitiminde, çeşitli sosyoekonomik sebeplerin ortaya çıkardığı düzey farklılığının göz önüne alınarak eğitim öğretim programlarının buna göre düzenlenmesi gerekmektedir. Dil öğretiminde düzey farklılığından kaynaklanan problemlerin, ilköğretim döneminde halledilmesi gerekirken, ülkemizde üniversite eğitimine kadar hatta üniversiteden sonra da devam ettiği çeşitli araştırmalarda (Tekin, 1979; Kaya, 1985; Küçük, 1998) ortaya konulmuştur.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 22.09.1981 tarih ve 172 sayılı kararı ile kabul edilen 2098 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Türkçe Programı, köy, şehir, büyük şehir ve metropol farklılığını gözlememekte; bu yerleşim yerlerini ve buralarda öğrenim görmekte olan öğrencileri birbirine denk tutmaktadır. Hâlbuki ABD’de okullar bugün kendi programlarını hazırlar hâle gelmişlerdir (Naismith 1988). Bundan dolayıdır ki, ülkemizde en kısa zamanda bu karışıklığın ve eksikliğin giderilmesi, programın iletişimsel ve işlevsel bir yapıda yeniden ele alınması zorunluluğu hissedilmektedir.

Çocuk açısından sosyalleşme ailede başlamaktadır. Bu süreç, benimsenen davranışlar, ifade biçimi ve uygulama şeklinde ortaya çıkmaktadır. İletişim boyutunda aile içinde kazanılan ana dili, çocuğun hem aile içerisindeki iletişimini hem de içinde yaşadığı köy, şehir, mahalle,

sokak ve okul çevresini şekillendirmektedir. Bu sebeple çocuğun dil gelişiminde, sosyalleşme ve iletişim açısından çevre, sosyoekonomik yapı, eğitim şartları, yaş, cinsiyet, nesil, sınıf, oturlan bölge, töre ve kanunlar, millî ve etnik köken önemlidir (Kağıtçıbaşı 1990: 246).

Belirtilen bu durumlardan hareketle bu çalışmanın amacı, sosyoekonomik ve kültürel açıdan farklılıklar gösteren köy ve kent ortamının, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazma becerisine hangi yönde ve ne derecede etki ettiğini ortaya koymak, problemleri tespit etmektir.

1. ÇEVRE VE SOSYOEKONOMİK DÜZEYİN DİLE ETKİSİ

Dil, sosyal bir kurumdur. Buna bağlı olarak, dil edinimi de sosyalleşme sürecidir. Bu sebeple dil ile çevre ve sosyoekonomik düzeyin ilişkisi çok iyi bilinmelidir. Çevre ve sosyoekonomik düzeyin dile etkisine geçmeden önce bu ilişkiyi inceleyen toplum dil bilimine değinmek gerekir.

1.1. Toplum Dil Bilimi

Dil bilimin bir inceleme dalı olan toplum dil bilimi, “Dil olgularıyla, toplumsal olgular arasındaki ilişkileri, bunların birbirini etkilemesini, birbirinin değişkeni olarak ortaya çıkmasını, bir başka deyişle bu iki tür olgu arasındaki eş değışirliği inceleyen karma dal”(Vardar 1980: 144) olarak tanımlanabilir.

Dil, insanların bir arada yaşamalarının önemli bir etkenidir. İnsanların, toplumları ve milletleri oluşturmasını sağlayan başlıca öğelerdendir. Toplumun temel taşı olan dil, millî kültürün de bel kemiği olarak nitelendirilebilir.

Toplum dil bilim alanında toplumsal katmanlara göre dil kullanımının incelenmesi, toplumsal sürecin dile etkisi konusunun incelenmesini de birlikte getirmiş, bu alanda yapılan çalışmalar birbirinden ayrılmadığı gibi birbirini bütünler nitelikte iç içe girmiştir.

Önce ana-baba evinde başlayıp, sonra okullar ve çeşitli kitle iletişim araçlarıyla yönlendirilen toplumsallaşma süreci, toplumsal yapının yaşanarak öğrenilmesini, davranış ve dil yapılarının kazanılmasını kapsayan bir süreçtir. Ailenin, okulda çocuğun şansını kesinlikle etkileyen bir toplumsallaşma aracı olarak belirlediği, toplum dil bilimi çalışmalarında ortaya konmuştur. Aile ile ilgili durumlar, çocuğun davranışlarını, bu arada dil davranışını da etkileyecektir (İmer 1990: 36).

Toplum dil bilim ışığında dile etki eden çevre ve sosyoekonomik düzey faktörleri şöyle açıklanabilir:

1.2. Çevre Faktörü

Kişiliğin gelişiminde, bireyin doğuştan getirdiği genetik özellikler ile içinde doğduğu aile ve gelişme süresince dahil olduğu çevre, büyük önem taşır. Çevre;

İçinde yaşanılan aile çevresi,

Dış çevre; halk, millet, sosyal-kültürel değerler, din vb.,

Dar çevre; akrabalar, okul ve arkadaşlar, şeklinde sınıflandırılabilir.

Çevre koşullarının uygun olması ve bireyin bu koşullara uyum sağlayabilmesi kişiliğin sağlıklı gelişmesinde etkilidir. Bu hususta özellikle Buzan (1991a, 1991b) ve Herman'ın görüşleri dikkati çekmektedir. Herman (1998)'a göre kişi, yaratılış itibarıyla %30 oranında genetik olarak kendisine devredilmiş kalıtsal özelliklerle doğar. Bunu %70 oranında çevresel şartlar, yani anne ve babadan çocuğa aktarılanlar, eğitim ve öğretimle kazandırılan bilgiler, arkadaş çevresinden öğrenilenler, içinde yetiştiği çevre ve kültür tamamlar.

Bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin geliştirilmesini amaçlayan eğitim de çevreden etkilenir (Binbaşıoğlu 1998: 1). Bu yeteneklerin geliştirilmesi, uygun bir çevre içinde mümkün olur. İlköğretim okulları programı da en etkin eğitim aracınının, öğrencinin doğal çevresi olduğunu belirtmektedir (MEB İlköğretim Programı 1995; 132).

Kişinin sosyalleşmesinin, gelişmesinin, iletişiminin, eğitim ve öğretiminin en önemli etkenlerinden olan dil becerisi de çevrenin etkisinde kalır.

Doğuştan dil öğrenme yeteneğiyle donatılmış olan insan, çevre koşullarıyla dili kazanır. Yani kişinin edinmiş olduğu dilde çevre, dil yapısıyla, kelime kadrosuyla ve kültürüyle, belirleyici bir görev üstlenmiş olur. Çocuğun, dili öğrenmesinde kurallar temeldir ve çocuk bu kuralları, deneye deneye, başkalarıyla konuşmalarında uygulayarak öğrenir. Psikolinguistik kurama göre çevre koşulları, çocuğun hangi dili, hangi kelimeleri kullanacağını belirler (Cüceloğlu 1994: 212).

Çocuk, dil becerisini geliştirme aşamasında içinde yaşadığı çevrenin aktif bir alıcısıdır. Ancak dil aracılığıyla, çocuk çevrenin yapısını keşfetmekte ve bu çevre ile iletişime geçebilmektedir.

Zihni gelişimde büyük etkide bulunan sosyal çevre, sosyal yapı ve iletişim yapısı tarafından belirlenmektedir. Bu yapı, çocuğun dili özümleme durumunu etkileyerek, kişilik gelişiminin önünü açmakta ya da kişilik gelişimini engellemektedir. Çocuğun, dili özümleyebilmesine izin

veren sosyal çevre; anne, baba ve aile içi ilişkilerle, oyun arkadaşlarından oluşmaktadır (Turan, 1997: 116).

1.3. Sosyoekonomik Düzey Faktörü

Ailenin sosyoekonomik düzeyi ile çocuğun gelişimi arasında oldukça önemli bir ilişki vardır. Ailenin gelir düzeyinin yüksek olması, anne babanın çocuk eğitimi konusunda eğitim görmüş olmaları, çocukların daha iyi gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Ülgen, Fidan 1997: 50).

Sosyoekonomik düzeyin 18. aydan itibaren çocuğun dil gelişimini etkilediği saptanmıştır. Daha iyi ortamlarda yetişen çocukların daha zengin kelime hazinesi, daha iyi söz dizimi ve cümle yapısına sahip olduğu izlenmiştir (Çelen 1993: 86).

Sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde, genellikle çocukların hareketleri sınırlandırılmaktadır. Çocukların çok sınırlı öğrenme imkânlarının oluşu, anne ve babanın çocukla gerektiği gibi ilgilenmemeleri, çocukların gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuktaki dil gelişimini etkileyen unsurların arasında, ailenin yapısı ve ilişkileri de belirleyici bir konumdadır.

Toplum içerisinde farklı dil kullanımlarının ortaya çıkmasında sosyoekonomik düzey, önemli bir faktördür. Sosyoekonomik yönden düşük çevreden gelen insanlarla, orta ve üst çevreden gelen insanların dil kullanımı, sözlü ve yazılı iletişimde birbirinden farklılık göstermektedir.

Ekonomik ve kültür düzeyleri düşük çevrelerin çocukları genellikle, okuma-yazma eğitimini izleyecek zihin ve dil gelişimine erişmiş bulunmuyorlar. Bunun nedeni, evde ya da çevrede ev eşyalarının fakirliği, radyo, televizyon, ev makineleri gibi teknoloji ürünlerinin eksikliği ve kültürel etkinliklerin yokluğu yanında, çocuklarla ilgilenilmemesidir. Bu ailelerde anlaşma kısa sözlerle, bazen “olmaz, yapma” gibi emir ifadeleri ile, mimikle ve jestle sağlanır. Çocukla fazla konuşulmaz. Çocuğun söyledikleri pek dinlenilmez. Bu davranışlar, çocuğa doğru konuşma örneği vermediği gibi, onu dil yanlışının düzeltilmesi olanağından da yoksun kılar (Göğüş 1978: 61).

Ailenin köyde yaşamasının, çocuğun dili üzerinde olumsuz bir etkisi vardır. Bunda, köy yaşamının gerektirdiği hayat tarzının etkisi söz konusudur. Şöyle ki, köyde yaşayan insanlar çevreleriyle daha az ilişki içindedirler. Konuşmadan ziyade iş önemlidir; suskundurlar. Daha çok duygulardan ve ihtiyaçlardan bahsederler. İlgi ve iletişim alanı dar olduğu için yeni kelime kazanımı sınırlıdır. Daha çabuk ve kolay söyleme gereği hissedildiği için anlatımda sınırlamalar ortaya çıkar.

Köylerde anne ve babanın eğitim seviyesinin düşük olması, aile içi iletişime sınırlılık getirir. Daha az sayıda kelimeyle iletişim kurulup, ifade için belirli anlatım ve cümle kalıpları kullanılır.

Köyde anne ve babanın akşamları eve bedenen yorgun dönmesi de iletişimi engeller. Çünkü yorgunluk, çocukla ilgilenme zamanını azaltır.

Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kent ailelerinde anne ve babanın eğitim seviyesi de yüksektir. Bu durum, çocukla iletişimi kolaylaştırır. Çocuğa daha çok zaman ayrılır ve ilgi gösterilir. Sorunları dinlenip çözümler aranır. Sorunlarının üstesinden gelmesi için çocuğa yol gösterilir. Görgü kurallarına ve çevre ile ilişki kurma biçimlerine uyum beklenir (Yörükoğlu 1984: 158).

Sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerde standart dil hakimdir. Konuşma dili zengindir. Çocuğun konuşmaları dinlenir ve konuşmalarına değer verilir. Çocuğun görüşleri alınır. Eve alınan dergi, gazete ve son zamanlarda yaygınlaşan internet kullanımı sayesinde yazıya, söze ve görüntüye dayalı iletişim zengindir. Buna bağlı olarak ailenin kelime hazinesi geniştir.

Kent ailesinde, çalışan kadının gün boyu evden uzak olması, çocukla ilgilenememesi bir dezavantaj olarak görülebilir. Fakat bu sayede çocuk, yuva ve kreşlerde ya da çocuk bakıcısında farklı bir iletişim ortamı yakalamış olur.

Bu araştırmada konu edilen, önemli bir çevre ve sosyoekonomik fark oluşturan köy ve kent kavramlarını da kısaca açıklamak gerekir.

1.4 Köy

Sözlük anlamı ile köy, yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme birimidir (Türkçe Sözlük 1988: 917).

Özçağlar (1997), “Belirli bir idarî sınırı bulunan ve bu sınırlar içerisinde yer alan sürekli ve dönemlik kır yerleşmeleri ile ekonomik faaliyet sahaslarından oluşan, nüfusu 2000’den az veya fazla olan, çoğunlukla tarım, hayvancılık faaliyetlerinin egemen olduğu ve seçilerek görev başına gelen muhtar ile ihtiyar heyetinin yönettiği ülkemizin en küçük idarî alanlarıdır.” şeklinde tanımlar köyü.

1.5. Kent

Alt yapı, eğitim, sağlık hizmetleri, teknolojik, siyasî ve sosyoekonomik etkenlere bağlı olarak değerlendirilen kent, belirli bir nüfus

yoğunluğuna erişmiş, yerel yönetime sahip, tarım dışı faaliyetlerin (sanayi, hizmet vb.) yoğunlaştığı örgütlenme ve uzmanlaşmanın belirginleştiği, heterojen bir yapı(toplumsal yönden benzeşmeyen bireylerden oluşan), nüfusu 20.000'in (yirmi bin) üzerinde (veya 20.000'in biraz altında) olan ve tercih edilen bir yerleşim birimidir (Suher 1991: 3; Akgür 1997: XI; Özçağlar 1997: 9).

Ülkemizde 2000 yılı genel nüfus sayımına göre köylerde yaşayan nüfus sayısı yaklaşık olarak 23 milyon, kentlerde yaşayan nüfus sayısı da 44 milyondur. Bu çalışmanın evreninin oluşturan Çanakkale ilinde köy nüfusu yaklaşık 249 bin , kent nüfus da 215 bindir (DİE 2000).

Köy ve kent arasında nüfus oranındaki bu fark, eğitim alanında da görülmektedir. DPT istatistikleri ve MEB istatistiklerinden alınan verilere göre Türkiye'de ilköğretimdeki okul, öğrenci ve öğretmen sayısı 1999 yılı itibarıyla şu şekildedir (<http://www.meb.gov.tr/Stats/Ist9899>):

Türkiye'de 1999 Yılında İlköğretimdeki Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Yıl	Okul Sayısı			Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
	Toplam	Köy	Kent	Toplam	Köy	Kent	Toplam	Köy	Kent
1999	44.525	33.772	10.753	9.512.044	2.480.703	7.031.341	316.991	99.875	217.116

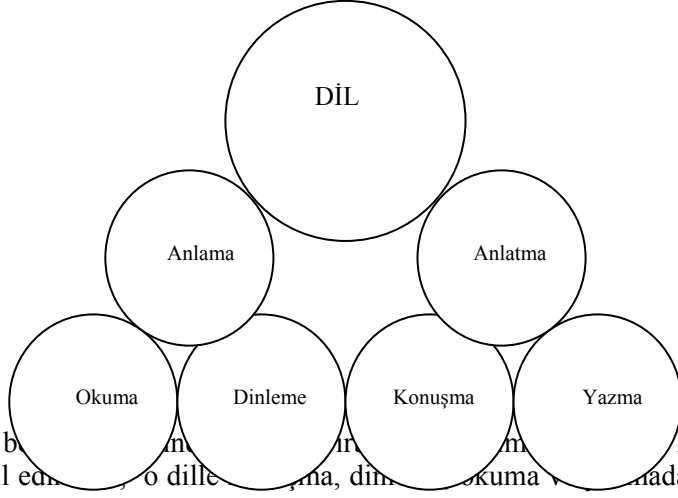
Araştırmanın evreni olan Çanakkale'de, ilköğretim kademesinde 196 okul, 50.937 öğrenci ve 2065 öğretmen vardır.

2. DİL VE YAZMA BECERİSİ

Dil insana özgü bir anlaşma ve iletişim aracıdır. İnsanların üzerinde anlaşıp uzlaşmaya vardıkları simgeler düzenidir. İnsanlar, görüp izlediklerini, dinlediklerini ve okuduklarını dil sayesinde anlar; yine gördüklerini, duyduklarını, incelediklerini, düşünüp tasarladıklarını söz veya yazı ile anlatırlar.

Dil, anlatma ve anlamının birlikte olmasıyla bir bütün oluşturmaktadır. Çünkü iletişim karşılıklı yapılan bir eylemdir. Gönderenin alıcıya iletiyi sunduğu kanalı, her iki tarafın da bilmesi gerekir. Aksi taktirde anlaşma gerçekleşmez.

Dil becerileri, ya da dil sanatları (language arts) adı verilen dört beceriyi ve aralarındaki ilişkiyi şu şekilde göstermek mümkündür:

Bu b... m... n... m... Bu a-
 çıdan bir dil edin... o dille... na, din... okuma v... ada yet-
 kinlik kazanmak demektir (Adalı 1993: 31).

Bu çalışma, dil becerilerinden yazma becerisi ile sınırlandırılmıştır. Bu beceriyle ilgili olarak İlköğretim Türkçe Programının belirttiği amaç ve davranışlardan hareketle (MEB, İlköğretim Programı 1995: 88), 5. sınıfta öğrenci; gördüğü, yaşadığı bir olayı 200-300 kelime ve 3-4 paragrafla anlatacak kadar bir yazılı anlatım becerisi kazanacak duruma gelmelidir. Yine çocuğun özet çıkarabilmesi, rapor düzenleyecek seviyeye gelmesi, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini ve tasarladıklarını yazıyla doğru bir şekilde anlatabilmesi ilk beş sınıfta kazandırılacak davranışlar arasındadır. Bu çalışmalarda kelimelerin doğru yazılması (yazım kılavuzuna uygun), noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanılması, kelime grupları ve cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde oluşturulması, anlatılan konunun sınırlandırılıp bir düzen içerisinde, ana fikrini belirtecek şekilde yazılması, bilgi yanlış yapmadan düşünce ve duygu tekrarlarına kaçmadan yazının oluşturulması, esas olarak kabul edilir.

2.1. Yazılı Anlatım

Yazılı anlatım, duygu, düşünce, istek ve olayların yazılı olarak belirli kurallar çerçevesinde doğru ve güzel bir şekilde aktarılmasıdır.

Yazılı anlatım, belli bir amaca yönelen kişisel, meslekî ve toplumsal yönlerden gerekliliği olan bir ifade şeklidir (Özdemir 1967: 7). Yazılı anlatım hem çağdaş yaşamın bir zorunluluğu hem de meslekî ve sanatsal bir çalışmadır. Bu yönüyle yazılı anlatım kapsamına, günlük notlardan, iş raporlarına ve internet (genel ağ) kullanımına; bilimsel incelemelerden değişik edebiyat türlerinde yazılmış yapıtlara kadar çeşitli ürünler girmektedir.

2.1.1. Yazılı Anlatım Unsurları

Anlatımın gerçekleşmesi bir birikimin olmasını gerektirir. Bu birikim anlatma isteğiyle ortaya çıkarılır. Başarılı bir anlatımın, dolayısıyla yazılı anlatımın gerçekleşmesi için bazı hususların bir araya gelmesi gerekir. Bunlar:

- Sağlam ve zengin bir kelime hazinesine sahip olmak,
- Bol ve dikkatli okumak,
- İyi bir gözlemci olmak,
- Başarmaya niyetli ve azimli olmak,
- Okul ve çevre eğitimi ile kendi kendine eğitime önem vermek,
- Dilin özelliklerini ve inceliklerini bilmek,
- Geniş düşünmek ve bol hayal kurmak,
- Bir amaca sahip olmak ve bu amacı açık olarak belirtebilmek,
- Yazma işini zevkle yapabilmek,
- Hitap edilen kişileri tanıyarak, onların zihinsel kapasitesi, kültür düzeyi ve ilgi alanını dikkate almak,
- Duygu ve düşünceleri mantıklı ve ahenkli bir düzen içine sokabilmek,
- Orijinal(özgün) olmaya çalışmak (Kantemir 1997: 106; Yel 1976: 43; Göğüş 1978: 244; Gökşen 1969: 10; Okurer 1997: 52).

Anlatımla ilgili bu alt yapıya sahip olduktan sonra başarıyı, dilin temel taşları olan *kelimelerin* belli bir düzen içinde *cümlelere*, cümlelerin *paragraflara*, paragrafların da ihtiyaca göre düzenlenen *paragraf üstü birimlere* dönüştürülmesi belirler (Sever 1995: 22).

2.1.2. Yazılı Anlatımda Yapı

Bir düşünceyi, olayı, fikri ve durumu yazılı olarak anlatabilmek, bir bütünlük ister. Bu bütünlük, genel anlamda dış yapı, anlatım (iç yapı), yazım (imlâ) ve noktalamadan oluşur. Bu dört özelliğin başarılı bir şekilde uygulanması doğru ve güzel yazıyı oluşturur. Belirtilen unsurlar tek tek geliştirilerek, bütünün güzelliği sağlanır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 1999-2000 eğitim öğretim yılında Çanakkale ili Merkez ilçesine bağlı sekiz köy ilköğretim okuluna devam eden 200 ve

kent merkezindeki dört ilköğretim okuluna devam eden 200 olmak üzere toplam 400 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama ve Değerlendirme

Araştırmada öncelikle öğrencilerin sosyoekonomik durumlarını tespit amacıyla bir anket uygulanmıştır. Uygulanan ankette öğrenciye kendisi, ailesi ve ailesinin sosyoekonomik ve kültürel yapısı, öğrenci ve ailesi arasındaki sosyal ilişki, çevre ve okul ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Daha sonra öğrencilerin yazılı anlatım beceri seviyelerinin tespiti için öğrencilerden bir yazılı anlatım çalışması yapmaları istenmiştir. Bu tespit için bilgi testi yapma tercih edilmemiştir; çünkü, yazılı anlatım bir beceri olduğu için bu konudaki bilginin değil; becerinin, uygulamanın ölçülmesi ve değerlendirilmesi daha doğru bir yaklaşımdır. Yazılı anlatım becerisinin ölçülmesi de en sağlıklı biçimde, öğrencilerin bu konudaki çalışmalarının, kompozisyonlarının değerlendirilmesiyle mümkündür. Son yıllarda ülkemizde hızla yaygınlaşan test türü imtihanların Türkçe dersinde de kullanıldığı görülmektedir. Test türü imtihanlardan, Türkçe dersinde “bilgi seviyesine” ait ölçümlerde kısmen yararlanılabilir (Özbay 2000: 61). Ancak becerinin ölçülmesinde kullanılması, öğrencilerin yaratıcılık gücünü ortaya koymalarını engeller. Ayrıca Türkçe programının belirlediği davranışları kazanıp kazanmadığını açıkça ortaya koyamaz.

Öğrencilerin yapacakları çalışma için 5. sınıf Türkçe ders programından hareketle on iki konu tespit edilmiş ve öğrencilerin bunlardan istedikleri birisiyle ilgili yazı oluşturmaları istenmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarının değerlendirilmesinde, yazılı anlatımla ilgili dış yapı, iç yapı, imlâ ve noktalamayı kapsayacak şekilde ve programda belirtilen amaç ve davranışlar dikkate alınarak bir değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Ölk hazırlanırken aşağıda belirtilen kaynaklardan yararlanılmıştır.¹

¹ MEB; İlköğretim Okulları Türkçe Programı, 06.07.1981 tarih ve 2098 sayılı Tebliğler Der.;

MEB; “Yazma Ödevleri ve Düzeltmesi Üzerine Genelge” 08.01.1940 Tarih ve 53 sayılı

Tebliğler Dergisi.

AĞCA, Hüseyin; Yazılı Anlatım, Gündüz Eğt. ve Yay. 1999-ANK. s:149

DEMİREL, Özcan; Türkçe Öğretimi, Pegema yay. 1999-ANK. s:153

KANTEMİR, Enise; Yazılı ve Sözlü Anlatım, Ergin Yay. 1995-ANK. s:102

SEVER, Sedat; Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme, Ya-Pa Yay. ANK. 1995, s:232

ÖZBAY, Murat; “Test Türü İmtihanların Türkçe Öğretimindeki Yeri”, Bilge, Kış 11, 1997

s: 13-16

ÖZBAY, Murat ; İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri, ANK.

Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği

	DAVRANIŞLAR	PUAN
1	Kâğıdın sol, sağ, alt ve üst kısımlarında uygun boşluklar bırakabilme	3
2	Harfleri doğru şekilleriyle okunaklı yazabilme	3
3	Satırları kaydırmadan aynı hizada yazabilme	1
4	Satırlar ve kelimeler arasında eşit boşluklar bırakabilme	2
5	Paragrafları, diğer satırlara göre belirgin bir şekilde içerden başlatabilme	2
6	Kâğıtta uygun yerlere kendini tanıttıcı bilgiler (ad, soyad, okul, numara...) ve tarih yazabilme	3
7	Yazı bitiminde temiz ve düzgün bir kâğıt verebilme	1
8	Konuya uygun başlık yazabilme	3
9	Giriş paragrafı yapabilme	2
10	Gelişme paragrafı/paragrafları yapabilme	2
11	Sonuç paragrafı yapabilme	2
12	Ana düşünce, duygu veya olayı sunabilme	5
13	Ana düşünce, duygu veya olayı, yardımcı düşüncelerle, örneklerle destekleyebilme	5
14	Ana düşünce, duygu veya olayı sonuçlandırabilme	5
15	Belirtilen/seçilen konuyu kavrama ve konuyla ilgili yazabilme	4
16	Düşünce, duygu ve olay akışında mantık bakımından bütünlük sağlayabilme	4
17	Bilgi yanlış yapmama	3
18	Anlattıklarında çelişkiye düşmeme	3
19	Düşünce, duygu ve olay tekrarından kaçınabilme	4
20	Konu dışı düşünce, duygu ve olaylara yer vermeme	3
21	Anlatmak istediğini tam karşılayabilecek kelimeler kullanabilme	3
22	Argo ve ağız özelliği taşıyan kelimeler kullanmama	3
23	Kelime tekrarlarından kaçınabilme	3
24	Kelime gruplarını, dil kurallarına uygun oluşturabilme	3
25	Anlamca açık, anlaşılır, dil kurallarına uygun kısa cümleler kurabilme	8
26	Yazım (imlâ) kurallarına uygun yazabilme	10
27	Noktalama işaretlerini doğru kullanabilme	10
	TOPLAM	100

Bu değerlendirme ölçeğindeki ilk yedi davranış yazının dış yapı ile ilgili unsurlarından oluşmaktadır. Toplam puan (100) içindeki değeri 15'tir. 8-25. davranışlar, anlatım ve dil ile ilgilidir. Toplam puan içindeki değeri 65'tir. Son iki (26-27) davranış ise yazım ve noktalama ile ilgilidir ve puan değeri 20'dir.

Her bir öğrencinin yazılı anlatımdan aldığı puan, değerlendirme ölçeğine göre belirlenmiştir. Daha sonra köy öğrencilerine ve kent öğrencilerine ait puanlar toplanıp iki grup oluşturularak bu puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tespiti yapılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

SED anketiyle tespit edilen *öğrencilerin ve ailelerinin sosyoekonomik ve kültürel durumu, öğrenciler ve aileleri arasındaki sosyal ilişkiler, öğrencilerin sosyal hayat ve okul ile ilgili çeşitli durumları ve öğrencilerin içinde bulunduğu çevre ve okul durumları alanlarında kentte yaşayan öğrencilerin köyde yaşayan öğrencilere göre daha olumlu şartlar altında oldukları tespit edilmiştir. Bu durumlar açısından köy ve kentte ortaya çıkan sonuçlar şöyledir:*

- Köy ve kentte kız ve erkek çocukların okula gitme oranları birbirine eşittir. Bu durum açısından köy ve arasında bir fark yoktur.

- Köyde bir ailedeki ortalama çocuk sayısı, 2.48; kentte ise 1.88'dir. Köyde çocuk, ekonomik bir güç ve gelecek garantisi olarak görülür. Kentte ise çocuk, yiyeceği, giyeceği, okul masrafları, ulaşımı vb. sebeplerle bir tüketim aracıdır. Bundan dolayı kentte daha az çocuk olduğu görülmektedir. Köy ve kent öğrencilerinin yarıdan fazlasının bir kardeşi vardır. İki ve daha fazla kardeşe sahip olma oranı köy öğrencilerinde yüksektir.

- Öğrencilerin oturduğu konut türleri, bunlardaki oda sayıları ve öğrencilerin kardeş sayıları dikkate alındığında, öğrencinin kendisine ait bir odaya sahip olması bakımından kent öğrencileri, köy öğrencilerine göre daha avantajlı durumdadırlar. Öğrencinin kendisine ait bir oda bulunması, olumlu çalışma şartlarındandır.

- Köy öğrencilerinin anne ve babalarının %7'si kent doğumlu; kent öğrencilerinin anne ve babalarının % 35'i de köy doğumludur. Anne ve babanın doğduğu yer, eğitim seviyesiyle birlikte, çocukla kurulacak iletişimde etkili bir unsurdur.

- Köyde annelerin % 86'sı, kentte de %60'ı ev hanımıdır. Bir meslek dalında çalışmamaktadır. Diğer kısmı, köyde işçilik, kentte de memurluk ağırlıklı olmak üzere bir işte çalışmaktadır. Annelerin çoğunun

çalışmaması, çocuğun eğitimi ve dil gelişimi açısından olumlu gibi görünse de bu durum, annenin eğitim seviyesi yüksek olduğu takdirde avantaj, aksi hâlde dezavantaj olarak ortaya çıkmaktadır.

- Kentte babaların çoğunluğu memur, esnaf ve işçidir. Köyde işçi ve esnaf oranı yüksek olmakla beraber büyük çoğunluk çiftçidir.

- Aile fertlerinin düzenli olarak bir işte çalışma durumu bakımından, geleneksel Türk aile yapısına uygun olarak köyde babaların %72'si, kentte de %49'u ailede tek çalışandır. Baba ve annenin birlikte çalışması bakımından köyde oran %12, kentte %40'tır. Her iki grupta da babaların ağırlıklı olarak düzenli bir işte çalışması, çocuklarla ilgilenme görevini annelere bırakmıştır. Kentte annelerin de çalışma oranının yüksek olması, ailenin çocukla ilgilenme zamanını azaltmaktadır.

- Öğrencilerin aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla bir işte çalışması durumu bakımından köy ve kent öğrencileri arasında belirgin bir fark olmadığı görülmektedir. Ancak, köy öğrencilerinin boş zamanlarının çoğunu, tarla, bahçe işlerinde ve çobanlıkla ailelerine yardımla geçirdiği unutulmamalıdır.

- Öğrencilerin okula devam eden kardeşlerinin olma durumu bakımından her iki grup arasında çarpıcı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu durum açısından kentte, köye göre görülen %6'lık eksiklik, kent öğrencilerindeki kardeş sayısının azlığından kaynaklanmaktadır.

- Köyde annelerin %12'si hiç okula gitmemiştir. İlkokul mezunu olma durumu ise %70'tir. Kentte ise annelerin çoğu lise ve üniversite mezunudur. Hiç okula gitmeme durumu ile de karşılaşmıştır. Bu durum açısından bakıldığında kent öğrencilerinin zihin gelişimine ve dil gelişimine annelerin katkısının yüksek olması beklenebilir.

- Babaların öğrenim seviyesinin yüksekliği bakımından kent öğrencilerinin avantajlı olduğu görülmektedir. Çünkü, kentte babaların %71'i üniversite ve lise mezunu iken, köyde bu oran %15 seviyesindedir.

- Evde kitaplık bulunma oranı, köyde %77, kentte %80 olarak belirlenmiştir. Bu durum açısından iki grup arasında bir fark olmadığı görülür.

- Anne ve babaların kitap okuma durumları açısından kent öğrencileri avantajlı bir durumdadır. Çünkü kentte annelerin %40'ı, babaların da %45'i düzenli olarak kitap okumaktadır. Ara sıra kitap okuyanların oranı da yüksektir. Köy öğrencilerinin annelerinin %36'sı, babalarının da %31'i hiç kitap okumamaktadır. Çoğunluğu ise ara sıra okumaktadır. Bu

sonuçlar kitap okuma alışkanlığı ile öğrenim seviyesinin yüksekliğinin ilişkili olduğunu göstermektedir.

- Kentte öğrencilerin evlerine düzenli olarak gazete ve dergi alınması oranı %71'dir. Köyde ise bu oran %49'dur. Bu durum, ailenin öğrenim seviyesi, çevre imkânları ve ekonomik imkânlarla ilgilidir.

- Evde öğrencinin de yararlanabildiği bir bilgisayar olma durumu köyde % 4, kentte % 20 oranındadır. Günümüzün önemli iletişim araçlarından biri hâline gelen bilgisayarın, genel olarak düşük bir oranda kullanıldığı görülmektedir. Buna rağmen bilgisayar destekli eğitim sistemleri hızla yaygınlaşmaktadır.

- Ailelerin, öğrencilere evde söz hakkı verme, onun da fikrini alma ve düşüncelerini söylemesine fırsat verme oranı köyde ve kentte eşittir. İkisinde de %98 seviyesinde yüksek bir orandadır.

- Öğrencilerin, hayallerini anne ve babalarına anlatma oranı köyde %78, kentte %86 seviyesindedir. Öğrencilerin, hayallerini ailesine anlatabilmesi aile içi iletişimin sağlıklı olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

- Köyde ailelerin, çocuklarını üniversiteye gönderme plânı oranı % 66, kentte % 72'dir. Köyde ailelerin % 33'ünün, çocuklarının ilköğretim veya lise sonrası bir işe girmesini isteme durumu dikkat çekicidir. Bu durum, ailelerin ekonomik seviyesinin düşüklüğünün bir göstergesi olduğu gibi aynı zamanda öğrencilerin okulda başarılı olma isteklerini de azaltmaktadır.

- Aileler, köyde % 98, kentte de % 97 oranında, çocuklarının okuldaki durumlarıyla ilgilenmektedir. Bu durum açısından köy ve kent arasında belirgin bir fark göze çarpmamaktadır. Köyde anne ve babalar, öğrencinin okuldaki durumuyla ilgili bilgiyi daha çok öğretmenden almayı tercih etmektedirler. Bu durum, günlük olarak ilgilenmeyi engellemektedir. Kentte ise öğrenci ve öğretmenin her ikisinden durumu öğrenme, ön plândadır.

- Köyde ailelerin % 82'si, kentte de % 87'si öğrenciye okuldaki başarısından dolayı hediye almaktadır. Bu durum açısından bakıldığında iki grup arasında önemli bir fark olmadığı görülür. Hediye olarak kitap alma oranı köyde % 77, kentte % 84 düzeyindedir.

- Öğrencinin okuldaki başarısızlığından dolayı aileler tarafından cezalandırılma durumu köyde %21, kentte de %17'dir. Diğer öğrenciler bu sebeple ceza almadıklarını belirtmişlerdir.

- Öğrencilerin ders kitapları dışında başka kitapları okumasının aileler tarafından engellenme durumu, köyde %17, kentte de %9 oranında

dadır. Köyde bu oranın yüksek çıkması, ailelerin eğitim seviyelerinin düşük olmasıyla ilgilidir.

- Köyde öğrencilerin %99'u kentte de %95'i boş zamanlarında kitap okumaktadır. Öğrencilerin kendi ifadeleri doğrultusunda ortaya çıkan bu oranlar oldukça yüksektir.

- Köyde düzenli olarak kütüphaneye gitme oranı %26, kentte de %37'dir. Sadece ödevlerini yapmak için kütüphaneye gitme durumu ise köyde %28, kentte %40'tır. Ayrıca iki köy okulunda kütüphane bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum açısından bakıldığında köydeki öğrencilerin kent öğrencilerine oranla kütüphaneden daha az yararlandıkları görülmektedir.

- Öğrencilerin sınıf içerisinde, ders kitaplarını anlama, öğretmenin anlattıklarını anlama, konuşma ve yazma alanlarında zorlanma oranları toplam olarak köyde %34, kentte %26 seviyesindedir. Aradaki fark ders kitaplarını anlamada daha belirgin durumdadır. Diğer öğrenciler, belirtilen alanların hiçbirinde zorlanmadıklarını belirtmişlerdir.

- Öğrencilerin dersleriyle ilgili bir kursa katılma oranı köyde %5, kentte %25 seviyesindedir. Her iki grup arasında belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Bu durumda, çevre imkânları ve ekonomik imkânların etkisinin olduğu söylenebilir.

- Günlük tutma oranı, köy öğrencilerinde % 24, kent öğrencilerinde %37'dir. Her iki grup arasında fark olduğu görülmektedir.

- Yazar, şair veya gazeteci olmayı isteme durumu, köy öğrencilerinde % 31, kent öğrencilerinde % 19'dur. Köy öğrencilerinin kent öğrencilerine göre daha yüksek bir oranda bu meslek ve sanat dallarını istedikleri görülür.

- Köy öğrencilerinin mektup yazmaktan hoşlanma oranı % 81, kent öğrencilerinin % 76'dır. Köy öğrencilerinin kısmen de olsa mektup yazmaktan daha fazla hoşlandıkları görülmektedir. Köy öğrencilerinin sürekli mektuplaşma oranı %21 iken, kent öğrencilerinin %31'dir. Kent öğrencilerinin bu durum açısından daha önde olduğu görülmektedir.

- Kent öğrencilerinin %33'ü günde üç saat ve daha fazla süre televizyon izlerken, köy öğrencilerinde bu oran %29'dur. İki saat televizyon izleme süresi ise köy ve kentte birbirine yaklaşık değerdedir. Bir saat televizyon izleme süresi köy öğrencilerinde %33, kent öğrencilerinde %21 oranındadır. Köyde 100 öğrenciden 6'sı, kentte de 3'ü televizyon izlemediklerini belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi kent öğrencilerinde televizyon izleme süresi, köy öğrencilerine oranla daha yüksek seviyededir.

- Köy öğrencilerinin %46'lık bölümü televizyonda çizgi film izlemeyi tercih ederken, %38'lik kısmı da bütün programları izlemektedir. Haber, sinema, spor ve müzik programlarını izleme oranı ise hem köy öğrencileri hem de kent öğrencileri arasında düşük bir seviyededir. Kent öğrencilerinin %61 gibi büyük bir bölümü, program tercihi yapmadan televizyon izlemektedir. %19'luk bölümü ise çizgi film izlemeyi tercih etmektedir.

- Köyde öğrencilerin %41'i arabesk müzik dinlemeyi tercih ederken kentte bu oran % 10 seviyesindedir. Pop müzik dinleme oranı ise kentte %76 iken, köyde %46'dır. Diğer müzik türlerini dinleme veya bunların hepsini dinleme ile hiçbirini dinlememe oranları düşük seviyededir ve her iki grupta da aşağı yukarı aynıdır. Görüldüğü gibi dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri bakımından köy ve kent öğrencileri arasında belirgin bir fark vardır.

- Araştırma dahilindeki köylerde kütüphane yoktur. Kent merkezinde ise öğrencilerin rahatlıkla kullanabileceği bir kütüphane vardır. Kütüphane imkânlarından yararlanma bakımından kent öğrencileri avantajlı bir durumdadır.

- Kütüphane bulunan kent merkezinde öğrencilerin %19'u kütüphanede istedikleri kaynakları bulamadıklarını, kütüphanenin, ihtiyaçlarına cevap veremediğini belirtmişlerdir.

- Sinema, tiyatro vb. kültürel etkinlikler köylerde yer almamaktadır. Bu durum, köy öğrencilerinin bunlardan yararlanabilme imkânını kısıtlamaktadır.

- Öğrencilere, kütüphaneden nasıl yararlanacaklarının bütün okullarda öğretildiği tespit edilmiştir.

- Araştırma dahilindeki bütün sınıflarda zorunluluk gereği de olsa, sınıf kitaplıkları mevcuttur. Ancak bu kitaplıkların yeterince geniş ve kullanılır durumda olmadığı görülmüştür.

- Sınıflardaki öğrenci sayısı dikkate alındığında, kent okullarındaki sınıf mevcutlarının oldukça yüksek olduğu görülür. Bu durum, dil eğitimi ve öğretiminin engelleyici bir sebep olarak ortaya çıkar.

- Köyde öğrencilerin %21'i, kentte de %37'si, anlayamadıkları konularda öğretmenlerine soru sormaya çekindiklerini belirtmişlerdir. Dil eğitimi ve öğretiminin başarılı olması için bu iletişim kopukluğunun giderilmesi gerekir.

Yazılı anlatım değerlendirmesi sonucunda alınan puanlara göre köy ve kent öğrencilerinin başarı durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin genel bulgular aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

**Yazılı Anlatım Değerlendirmesi Sonucunda Alınan Puanlara Göre
Köy ve Kent Öğrencilerinin Genel Karşılaştırması**

$p < 0.05$

Gruplanmış Başarı Puanları	Köy İlköğretim Okulu Öğrencileri f	Kent İlköğretim Okulu Öğrencileri f
90-94	-	2
85-89	-	4
80-84	-	7
75-79	3	11
70-74	2	10
65-69	6	15
60-64	13	13
55-59	9	16
50-54	23	25
45-49	21	23
40-44	23	16
35-39	24	14
30-34	26	16
25-29	19	10
20-24	19	3
15-19	3	12
10-14	6	3
5-9	1	-
0-4	2	-
N	200	200
Uç Değerler Farkı(Ranj)	75-4=71	91-10=81
Ortanca(Medyan)	39.5	50.1
Aritmetik Ortalama \bar{X}	40.25	48.30
Standart Kayma S	15.00	18.70

$t=4.720$

$Sd=200+200-2=398$

$\alpha =0.05$

Araştırmanın konusu olan yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin durumları belirlenmiştir.

Buna göre 100 puanlık bir yazılı anlatım değerlendirmesinden köy ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin başarı ortalamaları $\bar{X}= 40.25 \sim 40$, kent ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin başarı ortalamaları da $\bar{X}= 48.3 \sim 48$ olarak ortaya çıkmıştır.

Belirtilen başarı puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre köy ve kent ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım başarı ortalamaları arasında $Sd= 398$ derecesinde ve $\alpha: 0.05$ düzeyinde yani %95 güvenle anlamlı bir fark bulunmuştur.

İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda kazanmaları gereken davranışlar bakımından köy ve kent öğrencilerinin karşılaştırılmayla ilgili sonuçları şöyledir:

- “Satırları kaydırmadan aynı hizada yazabilme; paragrafları, diğer satırlara göre belirgin bir şekilde içerden başlatabilme; ana düşünce, duygu veya olayı, yardımcı düşüncelerle, örneklerle destekleyebilme; bilgi yanlış yapmama; anlattıklarında çelişkiye düşmeme; konu dışı düşünce, duygu ve olaylara yer vermeme” davranışlarında köy ve kent öğrencileri %50’lik başarının üstüne çıkmışlardır. Ancak bu başarı da orta seviyededir.

- “Kâğıdın sol, sağ, alt ve üst kısımlarında uygun boşluklar bırakabilme; harfleri doğru şekilleriyle okunaklı yazabilme; kâğıtta uygun yerlere kendini tanıttıcı bilgiler (ad, soyad okul, numara...) ve tarih yazabilme; ana düşünce, duygu veya olayı sonuçlandırabilme; anlamca açık, anlaşılır, dil kurallarına uygun, kısa cümleler kurabilme; yazım (imlâ) kurallarına uygun yazabilme; noktalama işaretlerini doğru kullanabilme” davranışlarında ise köy ve kent öğrencileri % 50’lik orta başarı seviyesini bile yakalayamamışlardır.

- “Satırlar ve kelimeler arasında eşit boşluklar bırakabilme; konuya uygun başlık yazabilme; giriş paragrafı yapabilme; gelişme paragrafı/paragrafları yapabilme; sonuç paragrafı yapabilme; ana düşünce, duygu veya olayı sunabilme; düşünce, duygu ve olay akışında mantık bakımından bütünlük sağlayabilme; düşünce, duygu ve olay tekrarından kaçınabilme; argo ve ağız özelliği taşıyan kelimeler kullanmama; kelime tekrarlarından kaçınabilme; kelime gruplarını, dil kurallarına uygun oluşturabilme” davranışlarında sadece kent öğrencileri %50’lik başarı seviyesinin üstüne çıkmışlar; fakat, onlar da orta seviyede başarı yakalayabilmişlerdir.

- “Yazı bitiminde temiz ve düzgün bir kâğıt verebilme” davranışında sadece köy öğrencileri %50’lik bir başarı yakalamıştır.

- “Paragrafları, diğer satırlara göre belirgin bir şekilde içerden başlatabilme; Bilgi yanlış yapmama; anlatmak istediğini tam karşılayabilecek kelimeler kullanabilme” davranışlarında köy ve kent öğrencilerinin başarıları aşağı yukarı aynı düzeydedir. Aralarında anlamlı bir fark yoktur.

- Köy öğrencileri “Kâğıtta uygun yerlere kendini tanıtıcı bilgiler (ad, soyad, okul, numara...) ve tarih yazabilme” davranışında ∞ : 0.05 ve ∞ : 0.01 düzeyinde yani % 95 ve % 99 güvenle kent öğrencilerinden anlamlı fark göstermişlerdir. “Yazı bitiminde temiz ve düzgün bir kağıt verebilme” davranışında da köy öğrencileri, kent öğrencilerine oranla ∞ :0.05 düzeyinde anlamlı fark göstermişlerdir. Bu davranışlarda köy öğrencileri, kent öğrencilerinden daha başarılı bir durumdadır.

- Kent öğrencileri “Kâğıdın sol, sağ, alt ve üst kısımlarında uygun boşluklar bırakabilme; harfleri doğru şekilleriyle okunaklı yazabilme; satırları kaydırmadan aynı hizada yazabilme; satırlar ve kelimeler arasında eşit boşluklar bırakabilme; konuya uygun başlık yazabilme; giriş paragrafı yapabilme; gelişme paragrafı/paragrafları yapabilme; sonuç paragrafı yapabilme; ana düşünce, duygu veya olayı sunabilme; ana düşünce, duygu veya olayı, yardımcı düşüncelerle, örneklerle destekleyebilme; ana düşünce, duygu veya olayı sonuçlandırabilme; belirtilen/seçilen konuyu kavrama ve konuyla ilgili yazabilme; düşünce, duygu ve olay akışında mantık bakımından bütünlük sağlayabilme; anlattıklarında çelişkiye düşmeme; düşünce, duygu ve olay tekrarından kaçınabilme; konu dışı düşünce, duygu ve olaylara yer vermeme; argo ve ağır özelliği taşıyan kelimeler kullanmama; kelime tekrarlarından kaçınabilme; kelime gruplarını, dil kurallarına uygun oluşturabilme; anlamca açık, anlaşılır, dil kurallarına uygun, kısa cümleler kurabilme; yazım (imlâ) kurallarına uygun yazabilme; noktalama işaretlerini doğru kullanabilme” davranışlarında hem ∞ : 0.05 hem de ∞ : 0.01 düzeyinde, yani %95 ve hatta %99 güven sınırı içinde köy öğrencilerinden anlamlı düzeyde başarı farkı göstermişlerdir.

Bu sonuçlar, köy veya kent öğrencisi olması fark etmeksizin bütün öğrencilerin, yazılı anlatımda %50’lik başarıyı bile yakalayamadıklarını göstermektedir. Yazılı anlatımla ilgili kazanılması gereken davranışların ancak birkaç tanesinde orta başarı düzeyi yakalanabilmiştir. Diğer davranışlarda başarı, orta seviyenin altında kalmaktadır.

Yazılı anlatımla ilgili toplam 22 davranışta kent öğrencilerinin, köy öğrencilerine oranla daha başarılı oldukları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre denilebilir ki, yazılı anlatımda genel olarak kent öğrencileri %50 olan orta düzeye yakın, köy öğrencileri ise %40 gibi ortanın altında bir başarı göstermektedirler.

KAYNAKLAR

- ADALI (1983), “Anadili Olarak Türkçe Öğretimi Üstüne” *Türk Dili, Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 379-380: 31-35
- AĞCA, Hüseyin (1999), *Yazılı Anlatım*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- AKGÜR, Zeynep Gökçe (1997), *Türkiye’de Kırsal Kesimden Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1998), *Geleneksel Kültüre Göre Türkiye’de Çocuk Eğitimi Üzerine Bir Araştırma*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları,
- BUZAN, Tony (1991a) *Use Both Sides Of Your Brain*, Newyork: Penguin Book (1991b) *Your Perfect Memory*, Newyork: Penguin Book
- CÜCELOĞLU, Doğan (1994) *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kuralları*, İstanbul: Remzi Kitabevi
- ÇELEN, Nermin (1993), “Ailenin Dil Gelişimine Etkisi” F. OĞUZKAN(Ed.), *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi ve Sorunları*, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 77-93.
- DEMİREL, Özcan (1999), *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DİE (2000), <http://www.die.gov.tr/konular/nufusSayimi.htm>
- GÖĞÜŞ, Beşir (1978), *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Gül Yayınevi.
- GÖKŞEN, E. Naci (1969), *Kompozisyon İlkeleri ve Antolojisi*, İstanbul: May Yayınları.
- HERMAN, Ned (1988), *Personal Growht and Developmentplan*, Michigan.
- İMER, Kâmile (1990), *Dil ve Toplum*, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem (1990), *İnsan Aile Kültür*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KANTEMİR, Enise (1997), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara: Engin Yayınları.
- KAYA, Hasan (1985), *İlkokullarda Türkçe Eğitiminin Verimliliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi.

- KUT, S. ve N. KOŞAR (1989) *Aile ve Çevre Sorunlarının Gençlik Kişiliğine Etkisi*, Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- KÜÇÜK, Salim (1988), *Şehirleşmenin İlköğretim 6. sınıf Öğrencilerinin Okuma- Anlama Becerisine Etkileri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi.
- MEB (1995), *İlköğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, <http://www.meb.gov.tr/Stats/Ist/9899>, “1998-1999 Eğitim Öğretim Yılında İlköğretimdeki Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayıları”
- MIHÇIOĞLU, Cemal (1980), *Eğitimde Yörelere Arası Dengesizlik*, Ankara.
- NAISMITH, D. (1988), *Croydan Eğitim Kurumu Müfredat Programı*.Beşiktaş Tercüme Bürosu.
- OKURER, Cahid (1997), *Kompozisyon Öğretimi*, İstanbul: MEB Yayınları.
- ÖZBAY, Murat (2000), *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri*, Ankara.
- (1997) “Test Türü İmtihanların Türkçe Öğretimindeki Yeri”, *Bilge*, Kış,11: 13-16
- ÖZÇAĞLAR, Ali (1997), *Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler*,Ankara: Ekol Yayınevi.
- ÖZDEMİR, Emin (1967), *Örnekli ve Uygulamalı Yazma Tekniği*, Ankara: Üçler Yayınevi.
- SEVER, Sedat (1995), *Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme*, İstanbul: YaPa Yayınları.
- SUHER, Hande (1991), *Türkiye’de Kentleşme*,Yeni Yüzyıl Kitaplığı, Türkiye’nin Sorunları Dizisi: 7.
- TEKİN, Halil (1979), *Okuduğunu Anlama Gücü İle Yazılı Anlatım Becerisini Geliştirme Yönünden Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*, Ankara: Mars Matbaası.
- TURAN, Kadir (1997), *Almanya’da Türk Olmak*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- TÜRKÇE SÖZLÜK (1988), Ankara: TDK Yayınları.
- ÜLGEN, G. ve E. FİDAN (1997), *Çocuk Gelişimi*, İstanbul: MEB Yayınları: 57.

- VARDAR, Berke (1980), *Dil Bilim ve Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.
- YALÇIN, Alemdar (2002), *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- YEL, Esen (1976), *Çağdaş Kompozisyon*, İstanbul: Okur Yayınları.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1984), *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*, Ankara: Aydın Kitabevi.